

Studentai - moksleiviams, moksleiviai - studentams

ATMINTINĖ MENTORIAMS

1. INICIATYVOS APRAŠYMAS

„Studentai – moksleiviams, moksleiviai – studentams“ (toliau – Inicijatyva arba SMMS) tai 2009 m. pradėjusi veikti Vilniaus universiteto Studentų atstovybės (toliau – VU SA) programa, išaugusi į VU SA, Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (toliau – LIJOT), Lietuvos studentų sąjungos (toliau – LSS) ir Lietuvos moksleivių sąjungos (toliau – LMS) vykdomą iniciatyvą, kurią globoja Lietuvos Respublikos pirmoji ponė Diana Nausėdienė. Inicijatyva aktyviai prisideda prie šiuo metu pasaulyje vykstančios COVID-19 pandemijos padarinių švietimo sektoriuje mažinimo bei Lietuvos moksleivių mokymosi gerovės didinimo.

Inicijatyvos tikslas yra padėti 1–12 klasių moksleiviams geriau įsisavinti žinias, kurios yra suteikiamos besimokant nuotoliniu būdu. Atrinkti iniciatyvos savanoriai asmenys – mentoriai – padeda užsiregistravusiems moksleiviams gauti teorinę medžiagą, reikalingą tolimesniam mokymuisi, konsultuoja nuotolinio mokymosi klausimais. Mentoriai moksleiviams taip pat gali suteikti informaciją, susijusią su karjeros konsultavimu, mobilumu, profesiniu orientavimu. Inicijatyvos mentoriai suteikia reikiamą informaciją ir pagalbą naudojantis nuotolinio mokymosi platformomis visiems užsiregistravusiems moksleiviams. Visa pagalba moksleiviams yra suteikiama naudojantis nuotolinio bendravimo priemonėmis. Inicijatyva yra aktyvi karantino laikotarpiu visoje Lietuvoje su galimybe pratęsti veiklą ateityje.

2. MENTORIAUS APRAŠYMAS IR JO PAREIGOS

2.1. Kas gali tapti mentoriumi?

Iniciatyvos mentoriumi gali tapti bet kokios specialybės, išsilavinimo žmogus, kuriam savanorystės sutarties pasirašymo dieną yra suėję 16 m., ir turintis motyvacijos bei gebėjimų, kuriais norėtų prisidėti prie „**Studentai – moksleiviams, moksleiviai – studentams**“ vykdomų veiklų. Pasirašęs savanorystės sutartį savanoris tampa Iniciatyvos mentoriumi.

2.2. Kaip galima tapti mentoriumi?

Mentoriumi galima tapti užsiregistravus iniciatyvos tinklalapyje www.smms.lt, užpildžius mentoriaus anketą ir pasirašius savanoriškos veiklos sutartį (su visais jos priedais), kurią galite peržiūrėti [čia](#). Per 2 d. d. iniciatyvos koordinavimo centras (toliau – Centras) patvirtina mentoriaus registraciją bei užregistruoja jį centro sistemoje.

2.3. Ko tikimasi iš mentoriaus?

Iš mentoriaus tikimasi, jog jis vykdys visas Centro paskirtas užduotis bei nuosekliai bendraus su paskirtu moksleiviu. Mentorius gali būti vyresniųjų klasių moksleivis, bet kokios srities studentas ir (ar) absolventas, nevyriausybinės organizacijos narys ar bet koks kitas visuomenės ar savo srities atstovas, kuris turi reikiamą motyvaciją ir yra pasiruošęs bendrauti su moksleiviais bei padėti su iškilusiais klausimais. Mentorius gali laisvai pasirinkti, kada nori pradėti ir baigti mentorystės laikotarpį, tačiau kiekvienam mentoriui yra rekomenduojama užsiimti šia veikla iki karantino pabaigos Lietuvoje. Savanorio sutartis ir jos priedai įsigalioja nuo jos sudarymo ir galioja ne trumpiau nei bus atšaukta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija, bet ne ilgiau nei 2020 m. liepos mėn. 1 d.

2.2.4. Kokiais būdais mentorius gali pagelbėti moksleiviams?

Mentoriai renkasi iš dviejų iniciatyvos veiklų: **individualaus konsultavimo** (gali palaikyti kontaktą su vienu jam paskirtu moksleiviu) **arba užsiėmimo vedimo** (gali vesti pamoką / seminarą, pritaikytą moksleivių grupei). Mentorius gali rinktis: abi iniciatyvos veiklas, grupinio užsiėmimo vedimą, individualaus konsultavimo 1-4 pagalbos sritis:

2.4.1. Pagalba su dalykinėmis žiniomis:

- Pagalbos suteikimas mokantis nuotoliniu būdu;
- Pagalbos suteikimas gaunant teorinę medžiagą.

2.4.2. Bendro pobūdžio informacijos teikimas mobilumo, jaunimo užimtumo ir laisvalaikio bei išsilavinimo temomis pagal „Žinau viską“ parengtas rekomendacijas.

- Rekomendacijas galite rasti čia: bit.ly/ZVrekomendacijos.

2.4.3. Informacija ir pagalba naudojantis mokymosi platformomis:

- Pagalba prisijungiant prie nuotolinio mokymosi / susisiekiimo platformų;
- Informacija apie duomenų ir asmens saugumą internete;
- Informacija apie legalią ir prieinamą el. literatūrą.

2.4.4. Konsultavimas apie mokslų mokymosi metodus (patirties perdavimas):

- Fizinių / biomedicinos mokslų (matematika, fizika, chemija, geografija, informacinės technologijos, biologija) mokymosi metodai;
- Socialinių mokslų (ekonomika, teisė, vadyba, politika) mokymosi metodai;
- Humanitarinių mokslų (istorija, kalbos, filosofija, teologija) mokymosi metodai;
- Muzikos, dailės, kūno kultūros disciplinų mokymosi metodai;
- Savarankiško mokymosi metodų pagrindai (patirties perdavimas).

2.5. Kokios yra mentoriaus pareigos?

Centro sistemoje užregistruotas mentorius, gavęs jam paskirto moksleivio kontaktus ir aprašymą, turi per 1 dieną su juo susisiekti, susipažinti ir susitarti dėl tolimesnio bendravimo nuotolinėmis komunikacijos platformomis (žr. 7 punktą). Mentorius yra pats atsakingas už individualų bendravimą su moksleiviu. Organizuojant individualias konsultacijas, mentoriui rekomenduojama su moksleiviu aptarti dienos įvykius, apžvelgti esamą mokymosi situaciją mokykloje. Mentorius taip pat gali suteikti informacijos apie savo studijas, darbą ar savanorystę, pristatyti laiko planavimo metodus. Pagrindinė mentoriaus pareiga – padėti moksleiviams su iškilusiomis nuotolinio mokymosi problemomis, jeigu mentorius pats negali suteikti specifinės informacijos, jis gali moksleiviui suteikti naudingų institucijų ar organizacijų nuorodas, kontaktus. Mentorius privalo sutartu laiku būti pasiruošęs nuotoliniu būdu vykdyti individualią konsultaciją ar grupinį užsiėmimą moksleiviams ir savo savanorystės laikotarpiu vykdyti visas Savanoriškos veiklos sutartyje nurodytas pareigas bei veiklas.

2.7. Kontaktai:

2.7.1. Jeigu norite pasiteirauti dėl individualių konsultacijų, kreipkitės el. paštu mentoriai@smms.lt;

2.7.2. Jeigu norite pasiteirauti dėl grupinių užsiėmimų vedimo, kreipkitės el. paštu seminarai@smms.lt.

3. SAVANORYSTĖS SUTARTIS

3.1. Sutartyje nurodoma:

3.1.1. Sutarties dalykas. Šalys susitaria, koku laikotarpiu vykdoma iniciatyva, koks yra iniciatyvos pobūdis, eiga, apimtis. Savanoriškos veiklos organizatorius įsipareigoja organizuoti ir koordinuoti šią veiklą, o savanoris patvirtina, jog yra supažindintas, kas organizuoja šią iniciatyvą ir prisiima atsakomybę neatlygintinai atlikti šią veiklą. Savanoriškos veiklos organizatorius neprisiima atsakomybės dėl Savanorio padarytos žalos tretiesiems ar Inicijatyvoje dalyvaujantiems asmenims.

3.1.2. Savanoriškos veiklos organizatoriaus teisės ir pareigos. Organizatorius įsipareigoja organizuoti ir koordinuoti Savanorio veiklą ir užtikrinti tinkamas sąlygas Savanorio nustatytoms veikloms atlikti; pateikti visą reikiamą informaciją ir mentorystės programos veiklos gaires; tvarkyti Savanorio asmens duomenis laikantis atitinkamų LR teisės aktų reikalavimų.

3.1.3. Savanorio teisės ir pareigos. Savanoris įsipareigoja apmokėti visas savanoriškos veiklos išlaidas, taip pat prisiima visą riziką dėl nelaimingų atsitikimų, sveikatos sužalojimų; atsakyti už padarytą žalą; vykdyti visus koordinuojančių asmenų teisėtus nurodymus; informuoti savo savanorių grupės vadovą, jeigu Savanoris negali tinkamai atlikti veiklos aprašyme numatytos savanoriškos veiklos; laikytis visų veiklą reglamentuojančių teisės aktų; organizatoriams pareikalavus informuoti apie sutarties vykdymo eigą; laikytis konfidencialumo; saugoti visus materialiuosius daiktus, dokumentus, pasibaigus savanoriškai veiklai Savanoris jam perduotus daiktus privalo grąžinti šios veiklos organizatoriui; nepradėti savanoriauti nepasirašius sutarties, nesulaukus tinkamų nurodymų iš koordinuojančių asmenų, nesusipažinus su mentorystės informaciniu paketu savanoriui.

3.1.4. Sutarties galiojimas, nutraukimas, pakeitimas ir papildymas.

Sutartis galioja nuo jos sudarymo iki bus atšaukta ekstremali situacija Lietuvoje arba iki atskiro šios veiklos organizatoriaus pranešimo. Sutartis gali būti nutraukta: šalių rašytiniu susitarimu; vienašališkai nesant kitos šalies kaltės informavus 10 dienų prieš nutraukimą kitą sutarties šalį; organizatorius turi teisę nutraukti sutartį savanoriui tinkamai nevykdant sutarties sąlygų. Sutartis gali būti pakeista ar papildyta abiejų šalių rašytiniu susitarimu.

3.1.5. Kitos sąlygos. Šalys neatsako už įsipareigojimų nevykdymą dėl aplinkybių, nepriklausančių nuo šalių valios, tokiu atveju šalis negalinti vykdyti įsipareigojimų turi informuoti kuo anksčiau kitą šalį apie nesamą galimybę vykdyti įsipareigojimų; sutartis sudaryta ir kylantys ginčai nagrinėjami vadovaujantis sąžiningumo, protingumo, teisingumo ir šalių lygiateisiškumo principais (ginčų nepavykus išspręsti – nagrinėjami LR teisės aktų nustatyta tvarka LR teismuose), nenaudojant apgaulės ar spaudimo; šalys patvirtina, jog sąlygos buvo aptartos individualiai; sutartis ir su ja susijusiems teisiniams santykiams taikoma ir aiškinama vadovaujantis LR teise. Sutartis sudaryta dviem egzemplioriais po vieną abiem šalims.

3.2. Sutarties priedai:

3.2.1. Dėl asmens duomenų tvarkymo.

3.2.2. Konfidencialumo pasižadėjimas.

3.3. Sutarties pavyzdys. Sutartį galite peržiūrėti [čia](#).

3.4. Pasitikėjimo linija dėl mentoriaus / moksleivio nederamo elgesio – mentoriai@smms.lt.

4. PROGRAMOS TAISYKLĖS

4.1. Inicijatyvos koordinavimo centrui mentoriui paskyrus užsiregistravusį programoje moksleivį, mentorius privalo su juo susisiekti per 1 dieną nurodytais kontaktais (pvz: el. paštu, tel. numeriu);

4.2. Mentorius nėra apribojamas platforma, kurioje kontaktuos su programos dalyviu, todėl pirmo kontakto su moksleiviu metu svarbu susitarti, kokia platforma bus naudojama tolimesnėms veikloms;

4.3. Programos dalyvis registruojantis pasirenka vieną iš keturių temų (svarbu, jog pateikiamas turinys atitiktų moksleivio lūkesčius, jo pasirinktą temą, nebent yra susitariama kitaip. Taip pat mentorius yra pats pilnai atsakingas už turinio pateikimą konsultacijų / bendravimo metu su programos dalyviais):

4.3.1. Pagalba su dalykinėmis užduotimis;

4.3.2. Karjeros konsultavimas;

4.3.3. Techninė pagalba naudojantis mokymosi platformomis;

4.3.4. Konsultavimas apie mokymosi metodus.

4.4. Inicijatyva palaiko bendravimą be patyčių, todėl svarbu užtikrinti, jog moksleiviai platformoje nesityčiotų, jų neprovokuoti, ir deramą elgesį išlaikyti pačiam mentoriui. Patyčių atveju reikia kreiptis į Inicijatyvos koordinavimo centrą.

4.5. Mentorius turi šias pareigas:

4.5.1. Laikytis su Savanoriškos veiklos organizatoriumi aptartos Savanoriškos veiklos atlikimo tvarkos;

4.5.2. Nepažeisti Iniciatyvos organizatoriaus ir asmenų, kurių labai atliekama Savanoriška veikla, teisėtų interesų. Dėl bet kokios neteisėtos ar nepagarbios Savanorio veiklos šios programos dalyviai galės kreiptis jiems nurodyta linija. Dėl išskirtinai nederamo elgesio bus kreipiamasi į teisėsaugos institucijas;

4.5.3. Iki savanorystės pradžios pasirašyti savanorystės sutartį;

4.5.4. Susipažinti su pateikta mentoriaus atmintine;

4.5.5. Visą savanoriavimo laikotarpį veiklą su moksleiviu vykdyti tik nuotoliniu būdu.

4.6. Mentorius patvirtina, kad yra informuotas, jog anketoje pateikti asmens duomenys bus tvarkomi Savanoriškos veiklos organizavimo tikslu, veiklos organizatorius veikia kaip nepriklausomi duomenų valdytojai bei turės prieigą prie Savanorio asmens duomenų. Savanoris patvirtina, kad turėjo galimybę susipažinti su savanoriškos veiklos sutartyje numatytu informavimu apie asmens duomenų tvarkymą. Savanoris yra informuotas, kad Savanoriškos veiklos organizatorius asmens duomenis tvarko laikantis galiojančių Europos Sąjungos (įskaitant Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą (ES) [2016/679 – BDAR](#)) bei Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų ir kontroliuojančių institucijų nurodymų.

4.7. Sąžiningai atlikti Savanorišką veiklą.

4.8. Mentorius ir moksleivių pokalbių įrašymas:

4.8.1. Mentorius yra informuotas, kad SMMS iniciatyvos organizatoriai rekomenduoja vaizdo ar garso įrašymo įranga įrašinėti pokalbį su moksleiviu taip siekiant mažinti ateityje galinčias atsirasti rizikas.

4.8.2. Mentorius turi įspėti moksleivį, jog individualus pokalbis yra įrašomas.

4.8.3. Mentorius patvirtina, kad informaciją gautą savanorystės metu niekam neatskleis ir neskleis (įskaitant, bet neapsiribojant pokalbių su moksleiviu nuotraukomis, garso ar vaizdo įrašais).

4.8.4. Mokiniai ar jo tėvams nedavus leidimo vaizdo ar garso įrašymo įranga įrašinėti Mentorius ir moksleivio pokalbio, Mentorius prisiima visą atsakomybę dėl šios rekomendacijos nepaisymo.

4.8.5. Mokiniai ar jo tėvams nedavus leidimo vaizdo ar garso įrašymo įranga įrašinėti Mentorius ir moksleivio pokalbį, Mentorius apie tokį sprendimą privalo informuoti Inicijavos koordinavimo centrą ir savo atsakomybę nuspręsti ar tęsti tolimesnę programą su tuo moksleiviu ar ne.

„LEAVE NO ONE BEHIND“ ARBA ATVIRA MOKSLEIVIAMS SU NEĮGALIA INICIATYVA

5.1. Inicijatyva „Studentai – moksleiviams, moksleiviai – studentams“ yra pritaikyta įtraukti įvairius programos dalyvius iš įvairių socialinių grupių - mentorius, moksleivius bei savanorius. Vadovaujantis Jungtinių Tautų žmonių su negalia teisių konvencija (toliau – Konvencija) įtvirtinta žmogaus teisėmis grįsta negalios samprata. Remiantis Konvencija, negalia laikomi ilgalaikiai fiziniai, psichikos, intelekto ar jutimo sutrikimai, kurie sąveikaudami su įvairiomis kliūtimis gali trukdyti asmeniui visapusiškai dalyvauti visuomenėje šiuo atveju moksleiviui mokytis su kitais. Šis dokumentas nesukuria jokių naujų teisių žmonėms su negalia; jis tiesiog sukonzentruoja jas viename dokumente ir suteikia žmonėms turintiems negalią daugiau matomumo. Tame pačiame dokumente Konvencija įtvirtina sąvoką – tinkamas sąlygų pritaikymas (ang. reasonable accomodation), kuri suprantama kaip mokymosi proceso pritaikymas, aplinkos pritaikymas bei kitos reikalingos priemonės (pvz., papildomos asistavimo, konspektavimo ar kt. paslaugos). Svarbu paminėti, jog negalia – kintanti sąvoka. Inicijatyvos organizatoriai sieks užtikrinti visų užsiregistravusių dalyvių integraciją įtraukti ir pritaikys individualių konsultacijų ar užsiėmimų moksleiviams organizavimą. Norintys dalyvauti programoje mentoriai ar moksleiviai turintys negalią, registracijos anketoje turi tai nurodyti, tam, kad Mentorių koordinavimo centras galėtų įsigilinti į situaciją ir atrasti individualų sprendimo būdą.

5.2. Kviečiame susipažinti su Vilniaus universiteto informacija apie žmonių su negalia įtraukimą į mokymosi procesą [čia](#) ir leidinyje „Atviras neįgaliems universitetas“ [čia](#).

5.3. Jeigu turite klausimų susijusių su žmonių su negalia įtraukimą inicijatyvos veiklose galite susisiekti su Vilniaus universiteto Lygių galimybių koordinatore Lina Garbenčiūte. El. paštas lina.garbenciute@cr.vu.lt; mob. tel. (8 6) 700 3204.

6. KAIP ELGTIS ĮVAIRIOSE SITUACIJOSE?

Būnant mentoriumi ir bendraujant su moksleiviais, gali tekti susidurti su įvairiomis situacijomis, pradedant mentoriaus nežinojimu, kaip užmegzti su moksleivių kontaktą, baigiant tam tikrų mentoriaus žinių trūkumu. Šioje dalyje pateikiamos situacijos, su kuriomis gali tekti susidurti, ir trumpi patarimai, kaip jose elgtis.

6.1. Ką daryti, jei moksleivis paklausia klausimo, į kurį nežinau atsakymo?

6.1.1 Nemeluokite. Geriau yra neatsakyti nei atsakyti neteisingai, ypač jei tai – mokyklos programinis dalykas. Moksleivius mokyti kitaip yra sunkiau nei išmokyti, tad jei nesate tikras, kad jūsų mokoma medžiaga teisinga – jos ir nemokykite. Geriausia tokiu atveju nuoširdžiai atsakyti moksleiviui, kad šiuo metu atsakymo nežinote / nepamenate tiksliai, tačiau pasidomėsite ir atsakysite kitą kartą. Kitas svarbus žingsnis – šio pažado nepamiršti ir kito užsiėmimo metu pasakyti „Praeitą kartą manęs klausei, tačiau aš nežinojau ir sakiau, kad pasidomėsiu šiam kartui“. Taip ir parodysite moksleiviui, kad atsakingai žiūrite į savo veiklą, ir ugdysite jį atsakomybės tesėti duotus pažadus, ir neišmokysite moksleivio neteisingos informacijos.

6.1.2. Tokių situacijų gali padėti išvengti susitarimai, ką veiksate kito užsiėmimo metu. Pavyzdžiui, jei su jaunesniu moksleivių iš anksto susitarsite, kad kito užsiėmimo gilinsitės į daugybą, ar su vyresniu moksleivių – kad gilinsitės į diferencialines lygtis, iš anksto žinosite, ką turite pasiruošti, ir užsiėmimo metu jausitės labiau užtikrinti. Svarbiausia, jei susitariate, ką veiksate kito užsiėmimo metu, į jį ateikite atitinkamai pasiruošę, nes priešingu atveju pradėsite prarasti moksleivio pasitikėjimą ir švaistysite užsiėmimo laiką veltui.

6.2. Ką daryti, jei moksleivis vėluoja į užsiėmimą arba jo metu nederamai elgiasi (keikiasi ir pan.)?

6.2.1. Mentorius moksleiviui turi būti pavyzdys ir autoritetas, t.y. elgtis taip, kaip tikisi, kad elgsis ir moksleivis. Negalima vėluoti į užsiėmimus, jų metu nepagarbiai elgtis, kalbėti ir pan. Moksleiviai labai greitai perima mentoriaus elgesį, tad mentorius turi būti to kantraus, atsakingo, susitelkusio vaidmens turėtojas nepriklausomai nuo to, kokia situacija susidaro – priešingu atveju palaikyti šiltą ir artimą santykį su moksleivių bus tik sunkiau;

6.2.2. Tokių ir panašių situacijų padėti išvengti gali dar prieš pirmą užsiėmimą aptarti darbo principai – ko mentorius tikisi iš moksleivio, ko moksleivis tikisi iš mentoriaus. Svarbu nubrėžti darbo principus - kada prasidės ir baigsis užsiėmimas, kada ir kaip bus organizuojamos pertraukos, galima susitarti darbo kultūros principus (kalbėti po vieną, vartoti kultūringą terminologiją, naudoti „STOP“ taisyklę ir sustabdyti vienam kitą, jei kažkas neaišku / nebetinka ir pan.) Taip pat svarbu nubrėžti susitarimus, kas bus daroma, jei darbo principai bus pažeisti: jei susitariama, kad į užsiėmimus nevėluojama, tačiau moksleivis arba mentorius pavėluoja, kitą kartą užsiėmimas turi prasidėti tiek laiko, kiek buvo pavėluota, anksčiau, arba tiek laiko užsitęsti; moksleivis arba mentorius už pavėluotą laiką gali atlikti užduotį iki kito susitikimo, pavyzdžiui, surasti ir kito susitikimo metu pristatyti 5 būdus, kaip sukcentruoti dėmesį, planuoti savo laiką ir pan.;

6.2.3. Jei situacija nutinka užsiėmimo metu (pavėluojama, nusikeikiama ir pan.), svarbu sustoti ir prisiminti, kokie darbo principai buvo susitarti ir kokie susitarimai galioja juos pažeidus. Svarbiausia nekurstyti ir nepabloginti situacijos – moksleiviui keiksmažodžiais kreipiantis į mentorių, mentorius jokia būdu negali atsakyti tuo pačiu ir pradėti atgal keiktis, rékti ant moksleivio ir pan. Geriau yra perimti ugdomąją rolę – klausti moksleivio, kas jį išprovokavo taip elgtis ir (ar) kalbėti, kodėl jis pasirinko tokiu būdu išsakyti savo jausmus ir emocijas, kaip vertina darbo kokybę bendraujant tokiu tonu ir pan. Reikia moksleiviui sudaryti terpę savirefleksijai, kad būtų suprasta tam tikro elgesio priežastis, aptartos ir įgyvendintos jos pasekmės (jei susitarėte, kad pavėlavus kitą kartą užsiėmimą pradėsite anksčiau – to privalu ir laikytis) – taip ugdoma moksleivio atsakomybė, gebėjimas įvardinti emocijas, reflektuoti apie elgesį ir tinkamą jo pasirinkimą.

6.3. Ką daryti, jei moksleivis pasidalina sunkumais dėl karantino ir dingusia motyvacija bet ką veikti, mokytis?

6.3.1. Išklauskite mokinio, su kokiais sunkumais susiduria. Kaip jis supranta, kad sumažėjo motyvacija, pvz.: kažko nedaro, ar kaip tik pradėjo ilgiau miegoti ir pan. Aptarkite galimas to priežastis (kartais aiškių priežasčių negalime įvardinti, bet galime jas numanyti, pasamprotauti, kas skatina mus vienaip ar kitaip jaustis). Moksleivis su jūsų pagalba turi identifikuoti, kas lėmė motyvacijos dingimą, kad priežasčių žinojimas padės problemą spręsti.

6.3.2. Priklausomai nuo priežasčių motyvacijos dingimui, padėkite moksleiviui susidėlioti būdus, kaip jas spręsti. Jei tai priežiūros ir terminų darbams atlikti nebuvimas – susitarkite, kokias užduotis moksleivis turi atlikti ir pristatyti jums iki kito karto (jei moksleiviui trūksta kontrolės iš mokytojo ar tėvų, galbūt jūs galite padėti tai užtikrinti). Jei tai nežinojimas, kada skirti laiko ar tiesiog jo neskyrimas mokymosi užduotims - kartu susidėliokite kalendorių / darbotvarkę, kaip gali atrodyti moksleivio diena (įtraukiant tiek užduočių atlikimo laiką, tiek laisvalaikį, pavyzdžiui, televizoriaus žiūrėjimą), ir po savaitės aptarkite, kaip sekėsi tokio ritmo laikytis. Jei tai jaunesnių sesių ar brolių trukdymas susikaupti – paskatinkite šią problemą aptarti su moksleivio tėvais ir kartu pagalvoti, kaip užimti jaunimą, kad šie netrukdytų moksleiviui mokytis. Jei tai bendras stresas ar galima moksleivis yra prislėgtos būsenos / slogios nuotaikos. dėl nuolatinio buvimo namuose – paskatinkite kreiptis į konsultantus ir aptarti, ką daryti, kad neapimtų neigiamos mintys ar kaip išbūti su neigiamomis mintimis ir sunkiais jausmais karantino sąlygomis:

6.3.2.1. Vaikų linija 116 111.

6.3.2.2. Jaunimo linija 8 800 28888

6.4. Ką daryti, jei moksleivis pradeda tyčiotis iš mentoriaus?

6.4.1. Svarbiausia – nepasimesti ir padėti identifikuoti moksleiviui, kad dabartinis jo elgesys yra žeminantis elgesys, pvz.: ima pravardžiuoti mentorių; bando įžeisti ir pan. Mentorius neturėtų nuleisti to negirdomis, nes priešingu atveju yra didelė tikimybė, kad situacija pasikartos. Tačiau jokių būdu mentorius negali pradėti tyčiotis atgal. Patyčių intervencija yra jų atpažinimas, įvardijimas bei aptarimas, kodėl jos buvo pradėtos ir kodėl jos nėra tinkama bendravimo forma. Mentorius turėtų padėti moksleiviui atpažinti, koks elgesys yra patyčios t.y. įvardinti, koks mokinio elgesys buvo žeminantis, pvz.: “-Tu mane pravardžiuoji”; “-Tu mane įžeidinėjai”; “-Tai apsunkina mūsų bendravimą” ir padėti suprasti, kad patyčios tiek skaudina mentorių, tiek prastina jų darbo santykius ar net gali visai juos nutraukti.

6.4.2. Su skirtingo amžiaus moksleiviais gali tekti komunikuoti skirtingais tonais ar temomis. Svarbu pabandyti suprasti, iš kur kilo žeminantis mokinio elgesys ar kas už jo slepiasi. Jaunesnio amžiaus moksleiviai kartais žeminančiai elgiasi supykę, kuomet jiems kažkas nepatinka. Tokioje situacijoje svarbu pasakyti vaikui, kokius kitus būdus jis gali naudoti pykčio išreiškimui, pvz: vietoj prasivardžiovimo, ar pasakymo, kad mentorius kvailas, aiškiai pasakyti, kas jo elgesyje nepatiko ar suerzino. Jaunesnio amžiaus moksleiviams galima duoti išsilieti tiesiog juos išklausant, bet vėliau paaiškinant, kad jo elgesys buvo patyčios, kad jos mentorių žemina, kad priimtinau būtų, jei moksleivis būtų paprastai pasakęs, kas jam nepatinka ar yra neaišku, ir kad tai buvo galima padaryti be patyčių formos. Jaunesnio amžiaus moksleiviams patyčios gali būti priimtinesnė ir paprastesnė forma išsakyti mentoriui, kad jis moksleiviui nepatinka. Tokiu atveju mentorius turėtų ramiu tonu paklausti moksleivio, ar jis norėtų turėti kitą mentorių – kuo ramesniu tonu to bus paklausta, tuo tikslesnis atsakymas bus gautas. Jei moksleivis yra vyresnio amžiaus, būtina jį stabdyti vos pastebėjus, kad moksleivis pradeda tyčiotis, klausti, kas išprovokavo tokį elgesį ir ar galėtų pasakyti savo nusiskundimus paprasta, ne patyčių, forma.

6.4.3. Svarbu apie patyčių atvejus informuoti iniciatyvos vadovus. Pasitarus su jais, apie patyčių atvejus gali būti informuojami ir moksleivių tėvai, o patyčioms iš mentoriaus nesibaigiant, mentorius moksleiviui gali būti pakeičiamas kitu.

6.5. Ką daryti, jei moksleivis praneša, kad jo šeimoje yra smurtaujama, priekabiaujama ir pan.?

6.5.1. Jei moksleivis tokia tema užsiima, pirmiausia duokite jam išsikalbėti – moksleiviško amžiaus vaikai ar jaunuoliai retai drįsta apie tai kalbėti, tad jai prakalbo, vadinasi, mentoriumi moksleivis pasitiki ir jam reikia skirti dėmesio išklausant. Tačiau mentorius turi atminti, kad jis nėra šeimos psichologas ar profesionalus konsultantas – moksleivio išklausus, galima jį šiek tiek paguosti, tačiau svarbiausia yra nukreipti moksleivį kreiptis pagalbos ir nurodyti, kur galima ją gauti:

6.5.1.1. Vaikų linija 116 111

6.5.1.2. Jaunimo linija 8 800 28888

6.5.2. Galima paminėti, kad kreiptis galima ne tik telefonu, bet ir el. laiškais, padrąsinti, kad moksleivis galės konsultuotis anonimiškai, skatinti moksleivį nebijoti ieškoti pagalbos.

6.5.3. Svarbu paklausti, ar mentorius gali kuo nors padėti. Jei moksleivis prašo pažadėti, kad niekam apie tai nesakysite – nežadėkite. Geriau pasakykite, kad pamėginsite pagelbėti ir padarysite viską taip, kad moksleivis nuo to nenukentėtų. Moksleiviui pranešus apie smurtą, priekabiavimą šeimoje, mentoriaus pareiga yra apie tai informuoti iniciatyvos vadovus, kad būtų galima priimti sprendimą dėl vaikų teisių ir kitų institucijų informavimo.

6.5.4. Nepamirškite šios temos. Vėlesnių užsiėmimų metu galima moksleivio paklausti, kaip jam sekasi, ar yra kas nors, kuo norėtų pasidalinti ir pan. Jei matote, kad moksleiviui tai svarbu – leiskite būti išklaustytiems, tačiau visuomet pabrėžkite specialistų pagalbą. Didžiausia jūsų kaip mentoriaus pagalba yra nukreipti.

6.6. Ką daryti, jei moksleivis užsimena apie savižudybę?

6.6.1. Mėginkite apie tai su moksleiviu pasikalbėti. Kalbėkite atvirai, nevenkite žodžio „savižudybė“. Kartais tokių minčių kankinamam žmogui svarbiau yra tiesiog pasidalinti jausmais, mintimis – išklausymas būna didesnė pagalba nei įvairūs patarimai.

6.6.2. Nenuvertinkite žmogaus problemų. Jums tos problemos gali būti keistos, nesuprantamos ar menkos, tačiau apie jas kalbančiam žmogui tai – esminė priežastis galvoti apie gyvybės nutraukimą. Nesakykite „Viskas bus gerai“, nes apie savižudybę galvojančiam žmogui taip neatrodo, ir panašios frazės vers jį galvoti, kad yra nesuprastas, neišgirstas, ir galiausiai užsiverti.

6.6.3. Nežadėkite, kad niekam apie tai nesakysite. Tai yra atvira problema, ir jei žmogus su jumis ja pasidalino, jūsų užduotis yra padėti ją spręsti. Paskatinkite žmogų kreiptis pagalbos arba patys kreipkitės į specialistus informuodami, kad jūsų aplinkoje yra žmogus, galvojantis apie savižudybę – taip ir sau palengvinsite kylančią naštą, tiek turėsite su kuo pasitarti apie tai, kaip derėtų elgtis tokioje situacijoje.

6.6.4. Nepalikite moksleivio vieno. Nurodykite, kur jis gali kreiptis specialistų pagalbos, jei turite galimybių – pasiūlykite kartu moksleivį palydėti kreiptis pagalbos, kad jam būtų drąsiau. Tačiau bet koku atveju – neprisiimkite atsakomybės už žmogaus veiksmus, kad ir kokie jie bebūtų. Jūsų pareiga – išklaudyti ir nukreipti pagalbos, tačiau visa kita yra paties žmogaus galioje.

6.7. Ką daryti jeigu nepavyksta susisiekti su moksleiviu?

6.7.1. Jeigu per 1 dieną nepavyksta susisiekti su moksleiviu nurodytais kontaktais – kreipkitės į Iniciatyvos koordinavimo centrą el. paštu mentoriai@smms.lt ir centras Jums paskirs naują moksleivį.

7. NUOTOLINIO SUSISIEKIMO PLATFORMOS

7.1. Kokiomis platformomis galima naudotis?

Moksleiviai iniciatyvos registracijoje turi nurodyti, kokiomis platformomis jiems naudotis yra patogiau, tačiau mentorius nėra apribojamas platformos – mentoriaus ir moksleivio bendravimas gali vykti įvairiose nuotolinio susisiekiimo platformose pagal moksleivio ir mentoriaus susitarimą, tai gali būti tokios platformos kaip *Facebook Messenger*, *Whatsapp*, *Instagram*, *Skype*, *Zoom*, *MS Teams*, *Discord*, *Viber*, *el. paštas*, *mob. tel. ir t.t.* Mentorai, kurie pasirenka vesti grupinius užsiėmimus moksleiviams dėl naudojamos platformos turi susisiekti su Grupinių užsiėmimo koordinatoriais el. paštu seminarai@smms.lt, mentorai, kurie pasirenka vesti individualias konsultacijas turi susitarti su jam paskirtu moksleiviu individualiai (galima rinktis ir kitas, čia neaprašytas platformas).

7.2. Facebook Messenger – tai viena populiariausių platformų Lietuvoje, todėl didžioji dalis studentų, darbo rinkos žmonių ir moksleivių ją turi. Programėlė yra susieta su Facebook paskyra, tačiau norint su kuo nors susisiekti, neprivaloma kito turėti savo draugų sąrašė. Ją naudojant galima susirašyti, siųsti garso žinutes, susiskambinti su vaizdu ar be jo bei kurti grupinius susirašinėjimus. Čia galima kurti priminimus, o grupėse ir apklausas. Tinka greitam bendravimui. Platforma: <https://www.messenger.com/>.

7.3. WhatsApp – programėlė skirta mob. telefonams (tačiau yra galimybė savo *WhatsApp* paskyrą patikrinti ir per kitus įrenginius, pavyzdžiui, kompiuterį). Tai panaši bendravimo platforma į *Facebook Messenger*. Ją galima naudoti susirašinėjimui, garso žinutėms, balso ir vaizdo skambučiams, taip pat galima kurti ir grupinius susirašinėjimus. Lyginant su *Messenger*, kurį naudojant galima matyti ir pašnekovo *Facebook* profilį, *WhatsApp* privalumas tas, jog ši platforma automatiškai nesidalina jūsų privačia informacija (įrašais, statusais, nuotraukomis ir pan.) Šios programėlės naudojimui pašnekovams tereikia pasidalinti mobiliojo telefono numeriu ir turėti interneto ryšį. Tinka greitam bendravimui. Platforma: <https://web.whatsapp.com/>; <https://www.whatsapp.com/features/>.

7.4. Instagram – ši platforma daugiausia naudojama nuotraukų dalinimuisi, tačiau gali būti naudojama ir susirašinėjimui, vaizdo skambučiams. Mentorui turint susikurtą paskyrą konkrečiai moksleivių konsultacijoms, Instagram istorijas būtų galima pasitelkti dienos klausimų uždavimui ar kokiai kitai momentinei bendrai informacijai dalintis. Platforma: <https://www.instagram.com/>.

7.5. Discord – platforma, kuri originaliai buvo sukurta kompiuterinių žaidimų mėgėjams, kad žaisdami jie galėtų lengvai kalbėtis. Todėl ji itin patogi tiems, kurie, kalbėdami su pašnekovu, nori naudotis kitais naršyklės langais. *Discord* galima susikurti serverį ir turėti skirtingų paskirčių kanalus (pvz.: viename aptariami mokomieji dalykai, kitame – dalinamasi informacija, susijusia su studijomis, o dar kitas skirtas laisvam bendravimui). Serveryje galima turėti balso kanalą ir jame dalintis ekrano vaizdu. Tuo tarpu privačiuose ir grupių susirašinėjimuose galimi balso bei vaizdo skambučiai. Čia mentorius gali pasitelkti vaizduotę, kaip išnaudoti *Discord* galimybes. Naudojimui nebūtina atsisiųsti programos, galima naudotis internetine versija. *Discord* programėlę patogų turėti ir telefone. Platforma: <https://discordapp.com/why-discord>.

7.6. Mobilusis telefonas – esant poreikiui, paskambinus galima greičiausiai susisiekti su pašnekovu. Galimybės ribojamos tel. planų ar turima sąskaita.

7.7. El. paštas – tai konservatyvesnis, bet veiksmingas būdas kontaktuoti. Priklausomai nuo pašnekovų, tai gali tapti lėto tempo komunikacija. Teigiama pusė ta, kad el. laiškais patogų dalintis dideliu informacijos kiekiu. Moksleiviams gali būti patogų vienu metu surašyti daug klausimų, o mentoriai galėtų surašyti daug informacijos, šaltinių ir pan. Lyginant su tokiomis platformomis kaip *Messenger* ir *Whatsapp*, el. laišakai pasižymi didesniu informacijos išliekamumu.

7.8. MS Teams – patogi platforma darbui grupėse, nuotoliniam mokymuisi. Čia galima turėti vietą *Google* tekstiniams failams ir kitiems failams įkelti. Taip pat per ją patogų skambinti (tokiu atveju reikia atsisiųsti programėlę į savo įrenginį – mob. telefoną, planšetę arba kompiuterį). Platforma suteikia galimybę dalintis savo ekranu, t. y. galima įjungti funkciją, kuri pašnekovui leidžia matyti kalbančiojo kompiuterio ar mob. telefono ekraną. Tačiau, grupėje esant daugiau narių, grupiniame vaizdo skambutyje vienu metu galima matyti tik keturis asmenis. *MS Teams* patogų naudotis darbui grupėse. Platforma: <https://products.office.com/en-us/microsoft-teams/group-chat-software>.

7.9. Zoom – tinkama naudoti esant daugiau žmonių, kadangi galima visus matyti bei esant poreikiui dalintis ekrano vaizdu. Šioje platformoje taip pat galima naudotis funkcija, leidžiančia pokalbyje laikinai sudaryti mažesnes grupes, pavyzdžiui, kokiam nors specifiniam klausimui aptarti, darbo grupėms vykdyti. Kaip ir *MS Teams*, *Zoom* suteikia galimybę dalintis savo ekrano vaizdu su pašnekovu. Norint pradėti naudotis *Zoom* paskyra moksleiviams užsiregistruoti yra nebūtina, tačiau mentoriams reikia užsiregistruoti, nes jie iš anksto turės sukurti susitikimo nuorodą ir ją išsiųsti moksleiviui. Platforma: <https://zoom.us/>.

7.10. Skype – tinkama naudoti susirašinėjimui bei balso / vaizdo skambučiams, taip pat yra ekrano dalinimosi funkcija. Tačiau, pagal atsiliepimus, ypač vaizdo skambučių metu, programa gali striginėti. *Skype* galima naudotis ir per internetinę naršyklę, tačiau ne visos funkcijos gali būti pasiekiamos. Platforma: <https://www.skype.com/en/>.

7.11. Viber – tai nemokama susirašinėjimo ir skambučių platforma. Programėlė yra skirta mob. telefonams, tačiau taip pat galima atsisiųsti ir *Viber for Desktop* programą savo kompiuteryje. Pirmiausia *Viber* reikėtų įdiegti savo mob. telefone ir susikurti anketą, o vėliau, naudojantis tuo pačiu prisijungimu, galima prisijungti prie programėlės ir savo kompiuteryje. *Viber* programai reikia mob. telefono numerio bei interneto ryšio (Wi-Fi arba mob. duomenų). Ši platforma leidžia kurti susirašinėjimų grupes su neribotu skaičiumi žmonių. Įdiegus susirašinėjimo papildinius (pvz.: *Youtube*, *Spotify* ir pan.) galima dalintis įvairiu turiniu su susirašinėjime dalyvaujančiais žmonėmis. Programėlė taip pat leidžia siųsti momentinius vaizdo bei audio įrašus.

KONTAKTAI

Dėl individualių konsultacijų vedimo bei norint pranešti apie nederamą moksleivio / mentoriaus elgesį galite kreiptis į Iniciatyvos koordinavimo centrą:

Mob. tel. (8 6) 595 5153

El. paštas mentoriai@smms.lt

Dėl grupinių užsiėmimų vedimo galite kreiptis į Grupinių užsiėmimų koordinatorius:

El. paštas seminarai@smms.lt

Naudingos nuorodos ruošiantis konsultacijoms:

- <https://www.zinauviska.lt/lt/>
- <https://www.lrt.lt/tema/idomiosios-pamokos-tiesiogiaihttps://misijasibiras.lt>
- <https://www.instagram.com/siandienos.istorija/https://bakalauras.lamabpo.lt>
- <https://kurybingumomokykla.lt/>
- <https://www.zinauviska.lt/lt/kas-naujo/naujienos/ka-veikti-paaugliams-namuose-32-budai-kaip-leisti-laika-namuose-8802>